

NYITRAMEGYEI SZEMLE

POLITIKAI, TÁRSADALMI, SZÉPIRODALMI ÉS KÖZGAZDASÁGI HETILAP.

Megjelen vasárnaponként.

Előfizetési árak: Egész évre 10 kor., fél évre 5 kor., negyed évre 2 kor. 50 fil. — Községeknek, körjegyzőknek, tanítóknak 8 kor.
Egyes szám ára 20 fillér.

Felelős szerkesztő és laptulajdonos:
Dr. Tóth János.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Papnevelde-utca 9. sz.
Hirdetések árai: Egy háromhasábos petisors ára 16 fillér
Többszöri közlésnél árkedvezmény.
Hivatalos hirdetések 100 szóig 4 kor., minden további szó 4 fil.

Hazugságok és ferdítések.

A helybeli lapok bíráló alá vették a F. M. K. E. évkönyvét és nem éppen kedvezően nyilatkoztak az egyesület működéséről. Egyik másik megmondta magyarárn, hol a baj, hol a hiba, és ezekre a bírálóakra reflektál Clair Vilmos a F. M. K. E. főtítkára »Hazugságok és ferdítések« című a »Nyitrai Lapok«-ban megjelent cikkében. A laikus ember elolvastván e cikket, szentül igazat ad neki, csak hogy aki gondolkodni is akar és összeveti a lapok cikkeit Clair mosakodásával, az az előbbieket pártjára áll.

Clair Vilmos négy lappal foglalkozik, legtöbb időt szentel a Szemle a F. M. K. E. évkönyvéről szóló cikkének, és azt írja, hogy a cikkíró a könyvet nem is olvasta. Hát hogy idéztem volna lapszámokat és annyi adatot, melyeket kifogásoltam, ha nem olvastam volna a könyvet, és hogy tudtam volna kiterjeszkedni aprólékos dolgokra, ha azt nem ismerném. Ismerem a könyvet jól, állításaimat onnan merítettem, és meggyőződésemet nemcsak hogy meg nem ingatta Clair Vilmos cikke, de megerősítette. 11 pontba szedte össze a választ, ebben részben elismeri kifogásaimat, részben kicsavarni igyekszik állításaim valóságát. Röviden felelek ezekre is.

»Az egyesület iránt való érdeklődés megcsappant« ezt írtam és föntartom, hisz furcsa érdeklődés az, ha egyes választmányok 4400 korona hátralékot feltüntetnek, ahol a központtal 20%-ra meg-

alkusznak, ahol szakadások állnak be, és ezek szanalására a főtítkárt küldik ki, aki nek »hosszas tárgyalásokra«-ra van szükségéig míg célt ér. 24 évi működés után az egyesületnek nagyobb eredményekkel kellene dicsekedni, és nagyobb tag létszámmal kellene rendelkezni. Ha nem Thuróczy Vilmos lett volna az egyesület élén, akihez, mint főispánhoz sok érdek fűzte az embereket, akkor sokkal kevesebb tagja lenne az egyesületnek. És hogy mennyire lelkesülnek a F. M. K. E.-ért, azt nagyon jól lecáfolja a sok tagsági díj leírás: hisz a taggyűjtés nem oly nehéz feladat, mint a tagsági díj lefizetése.

A népszerű felolvasásokról, mint a F. M. K. E. elsőrangú vívmányáról szolt az egyik évkönyv, a jelen évi könyv is hangoztatja az eszmét, és a kezdeményezést az egyesületnek vindikálta; én csak azt írtam, hogy ezen eszme megvalósítása itt a kath. egyetek érdeme, ne dicsekedjék tehát idegen tollakkal a F. M. K. E., és ezen kath. körök felolvasásainak tendenciája nem felekezeti, hanem társadalmi. Ha a »Keresztény Magyarország« egykori szerkesztője meghallgatta volna, ott felekezeti tendenciát nem igen tapasztalt volna. E szabad liceumok ingyenesek, a krompachi az egyesületnek 400 koronájába kerül (60 oldal).

A központ csak 400 és nem mint a cikkben van 4000 (mondj négy ezer) koronát ad a tanítók jutalmazására (113. oldal) holott 64,400 kor. 11 fillérből több is juthatott volna. Ezt azzal akarni elütni,

hogy ez az e célra szóló kamatok összege, furcsa okoskodás. Ha nincs több alapítvány, ott van a befolyó tagdíjak összege, a magyarság hivatott őreit, a tanítókat így akarni kifizetni, nem állja ki a kritikát.

A pénztárosnak, a számvevőnek, az irnoknőnek is megtaláltam a működési körét, azonban a főtítkárét nem; Kostyenszky Géza irnok nélkül volt titkár, dolgát megtette, s honoráriumát az irnoknő tiszteletdíjával volt egyforma, mert választmányi gyűlés kevés van, a pénzeket a pénztáros kezeli, hát hol van az a óriási munka, amely a főtítkár vállaira nehezedik?

Hol van a két F. M. K. E. iroda, bevallom, nem tudom, kik az alkalmazottjai, az a könyvben kitéve nincs, mennyi a járandóságuk és mi a munkájuk, ezt feltüntetve sehol sem találom. Csak azt akarom még jelezni, hogy míg a nyitrai választmány 1907-ik évre szóló 19,639 kor 76 fillér kiadásában 1000 korona a kezelési költség (57. oldal), addig a hontmegyei választmány 21,099 kor. 16 fillér kiadásában csak 350 korona kezelési költség szerepel (46. oldal), és a derék trencséniek 5753 kor. 25 fillért ingyen kezelnek. Ezt az arányt érteni nem lehet.

Ismételten állítom, hogy 5400 korona nyomtatványi költség, »horribibis összeg«, mert a F. M. K. E. tagjaival legnagyobb részt meghívókat s esetleg a választmányi ülések lefolyását közli; a meghívók nem kerülnek 5400 koronába, a választmányok a közgyűlésen számoljanak

„A NYITRAMEGYEI SZEMLE“ TÁRCÁJA.

Handlova.

— Írta: Ámon Vilmos. —

Nyitra megyében is igen sokan vannak, akik ezt a különleges és sajátos szokásainál fogva pártatlanul álló községet nem ismerik, holott a nép életmódja, szokásai és nyelve megérdemli azt, hogy szélesebb körben is ismeretessé váljék.

A helységnevek megmagyarosításánál Handlova is mint megváltoztatandó szerepel és a vármegye részéről Nyitrahunyad, a törzskönyvi bizottság részéről pedig *Hendelfalva* lett javaslatba hozva.

A törzskönyvi bizottság azt mondja, hogy a vármegye által ajánlott Nyitrahunyad elnevezés semmi történelmi jelentőséggel sem bír és így inkább csak ötletszerű elnevezésnek volna tekinthető, hanem a *Hendelfalu*, vagy *Hendelfalva* történelmi alappal bír, mert a községet a vármegyei levéltárban talált adatok alapján Henzel, vagy Hendel, vagy Handel alapította és innen ered a mai Handlova elnevezés is.

Hogy a levéltári adatok mennyi hitelt érdemelnek, arra most kitérni nem akarok, hanem inkább a nép körében elterjedt hagyományok alap-

ján indulva és az azokból leszűrődő következtetéseket levonva, csaknem határozottan merem állítani, hogy a magyarosítás alapját képező *Handel* tulajdonnév egyáltalán nem az igazi alap, amelyen történelmi szempontból haladni lehetne. Évszázados íráskor, a hagyomány és a köztudat mindig csak *Kriegerhai* (Krikehau) nevet említ, amely név a Grieger nevű házelnévezésben még ma is fennáll és minden valószínűség szerint Handlovának ez is volt az eredeti első elnevezése.

Ezen az alapon indulva tehát egy Krieger, vagy Grieger alapította a mai Handlovát azokból a bányászokból, akik a Rajna vidékéről és Flandriából, — ahonnan a nagy áradások kiűzték a népet — hozzánk jöttek munkát keresni. A Kriegerhai tehát Krieger = bányatelepet jelent, mert a haa vagy hauer (rég német szó) nem egyéb, mint Hauer, vagyis Bergarbeiter.

A leginkább igazolja ezen feltevés helyességét az, hogy Drechslerhei, Glaserhei, Honeshei, Kunoshei, szóval minden tulajdonnévhez csatolt »hai« vagy helyesebben »haa« (mint a hogy azt ma is csak így hangoztatja a nép) végzetű községeknek csupán csak olyan helységeknél fordulnak elő, amelyek Körmöc- és Selmebánya körül fekszenek.

Ezen telepítvények lakossága annak idején a

bányavárosokba tódult munkát keresni, de mivel éppen a tömeges bevándorlás folytán ezek a bányászok nem kaphattak valamennyien alkalmazást, csoportokra oszolva, egyes előmunkások vezetésével mint jobbágyok telepedtek meg a bányavárosok környékén, a benépesített telepeket pedig vezetőik után Grieger-, Glaser-, Drechslerheinak nevezték el.

A mai Handlova is igazolja azt, hogy az eredeti lakók bányászok voltak. A *Handel* ugyanis Schmel, Gätzschmann német nyelvészek szerint »Berghandel«-t, »Grube«-t, »Bergzeche«-t jelent; Schröder pedig ezt írja: »In diesem Sinne findet sich das Wort (vagyis a handel) in den ungarischen Bergstädten allgemein, und ist auch in das Slovakische übergegangen«.

A tótok ma is »handerbulec«-nek hívják a handlovaikat, ami a *handel* és *bursch* szónak az összetétele.

Ha tehát a vármegye által ajánlott Nyitrahunyad elnevezés ötletszerű, akkor a törzskönyvi bizottság által javaslatba hozott *Hendelfalva* sem felel meg a hagyománynak, hanem német hangzása és a »Hendelfanger«-hez való hasonlatossága folytán egyáltalán nem alkalmas arra, hogy mint magyarosított községnév szerepeljen.

A fenti érveket figyelembevéve nem is fo-

el. És ha 1905-ben csak 1800 koronát adtak ki, minek előlegeznek 2 év múlva 5400 koronát, ha Clair úr stílusával élnek, azt mondanám, hogy ha én nem tudok olvasni, ő nem tud számolni, ez pedig nagyobb baj, mert közpénzekről van szó, részemről az olvasni nem tudás legföllebb privát — pech.

Örvendek annak, hogy az értesítő kiadását megszüntetik. Azonban állításmat, hogy a lapok szívesen hozzák a F. M. K. E. hazafias irányú közleményeit, fönntartom, de ne kívánják azt, hogy minden lap vakon közölje azt, amit hozzá beküldenek, mert vannak ott fölösleges dolgok is. Hogy pedig a Ny. Szemle nem közölte a beküldött értesítést, a helyettes szerkesztőtől megtudtam, ez azért történt, mert az illető közgyűlésről szóló értesítés egész terjedelmében 2 héttel előbb már napvilágot látott egy helyi lapban, a Szemle csak azután vette kézhez, mikor tartalmát — köznyelven szólva — már a verebek csiripelték. Ezt pedig egy ujság nem teheti.

Az évkönyvről elismerik, hogy fölösleges, ezt örvendetesen tudomásul veszem. Fönntartom azon állításmat, hogy az évkönyvet Nyitrán kellene nyomtatni, mert azok az elnöki diszbeszédék már januárban szedhetők, az ovodákról, a F. M. K. E. működéséről szóló előző évi jelentés korábban elkészíthető, és akkor a könyv korábban lesz kész. Hogy pedig a könyvet Nyitrán olcsóbban megcsinálnák, azt egy szakember mondta, aki kiszámította, hogy 151525 koronából tekintélyes percentet engedhet bármely nyitrai nyomdász — a F. M. K. E. javára.

Előre nem látott kiadás 21,099 kor. (az összes választmányoknál), s hasonló célú 3000 koronányi összeg van a központi pénztárban, ezt én is állítottam; furcsa gazdálkodás, hogy 93,113 kor. 46 fillér összkiadásból (119. oldal) ennyit vesznek föl előre nem látott kiadásokra, az már mindegy, mely választmány csinálja így, elég az hozzá, hogy rosszul van így — és hogy a központi elnökségnek semmi befolyása nincsen erre ellenmondást tartalmaz azon kijelentéssel, hogy a választmányok rendezetlen (anyagi ügyeit, mert lejjebb pénzről beszél) . . . ezen hivatalos utazásai alkalmával rendezte a fő-

titkár. Hogy rendezhette az ügyeket az elnökség nevében a főtitkár, ha az elnökségnek semmi köze a választmányokhoz; és másrészt különös az elnökség hatásköre, midőn nem avatkozhatik az egyesület legéletbevágóbb ügyeibe — a pénzkezelésbe.

Ezekben röviden megfelelttem Clair úr cikkére, a többi hírlapok már megtették. Azt hiszem eléggé higgadtan és tények alapján beszéltem. Itélje meg mindenki objective az egyesület működését, vegye kezébe a F. M. K. E. évkönyvét, tanulmányozza azt át becsületesen, abból arra a következtetésre jut, hogy ha a F. M. K. E. így halad, bukása rövid idők kérdése. Nem egyesek, hanem a magyarság érdekeit védeni hivatott a F. M. K. E., de ehhez nem elég reklámot csapni, hanem tenni kell. Volt cikkemben még elég sok igazság, ezekre választ nem kaptam, ez igazságot bizonyítja — a fentiekben pedig a »Hazugságok és ferditések«-et kimagyaráztam, nem vádaskodtam, hanem jogos bírálatot mondtam, melyet sokan szerettek volna gyakorolni, de hozzá fogni nem mertek. Ha úgy tetszik, én folytatom!

Ujvári.

Dr. Bobok József

A nyitrai káptalannak és az egész egyházmegyének egyik kiváló képzettségű tagja, dr. Bobok József, apátkanonok és a nagyszeminárium igazgatója hosszas betegeskedés után örökre lezárta szeméit aug. 22-én életének 70. évében.

A papnövelde közel kétszázéves fennállása óta ez az első eset, hogy igazgatója az intézetben halt meg. Elődei vagy fokozatosan előléptek, vagy aki mint igazgató halt meg, a saját házában mult ki ez árnyék világából.

A nagyteremben, hol máskor a növendékek vizsgálni szoktak, küzködött a halállal. Az elhunyt egykori káplánja, gr. Batthyány Vilmos püspök, betegsége tartama alatt, két ízben is misézett a rectori aulában, hogy a súlyos betegnek lelki vigasztalást szolgált. A lebecsült függönyökön keresztül csak homályosan szűrődik át a napsugár. Fejénél Roskoványi püspök, szemben Palugyay, oldalvást Bende püspök képei néznek a haldoklóra. Ágya mellett egy irtalmas nővér áll, s koronkint egy korty vizet nyújt a szenvedőnek, oly gyöngéd figyelemmel, hogy önkénytelenül is feltámad bennem a vágy, hogy vajha nekem is megadná egykor az Isten azt a kegyelmet, hogy irtalmas nővér ápolása alatt lehessen meghalnom!

Paptársainak épülésére a legpéldásabban vette magához a haldoklók szentségeit, P. Abel Sz. Ferenc rendi szerzetes kezéből és csendes béketüresben várta az életláng utolsó lobbanását, mely kedden este, aug. 22-én esti 1/2 órakor következett be. Midőn a szolga jelentette haldoklását, felsietünk, s értesítettük gróf Batthyány Vilmos püspököt, kik mindnyájan siettünk a szenvedőhöz, de már kiszenvedett. A jelenlevők mindnyájan térdre rogytak és imát rebegetek az elköltözőtért. Még tán soha oly szórakozott nem voltam imámbau, de hát jó az Isten, ő majd összeszedi a gondolatokat. Tetemét a rectori aulában díszes ravatalra helyezték, hol másnap a káptalan tagjai elmondották a halottak zsolozsmáját.

Dr. Bobok József született Zólyom-Lipcsén 1837-ben. Gimnáziumi tanulmányait részben Besztercebányán, részben pedig Nyitrán végezte. Még Palugyay püspök vette fel papnövéndékei közé, s a bölcsészeti tanulmányok befejezése után hit-tani tanfolyamra Budapestre küldötte. Később a Sz. Ágostonról elnevezett bécsi felsőbb papneveldebe került, hol elnyerte a hittudori fokozatot. Pogrányban töltött rövid káplánkodása után a nyitrai szemináriumba az egyházmegye és egyháztörténelem tanárává lón kinevezve, mely minőségben 14 évet töltött. Széles műveltsége és finom modora folytán jelentékeny szerepet játszott a mult század 60-as és 70-es éveiben Nyitra város társadalmában. Alapos készütsége miatt akkori időkben nagy tekintélynek örvendett a papság körében. Különösen ki kell emelnünk latin classicitását, melyben mester volt, és aligha akad még párja az egyházmegyében. Az okori keresztény írók szorgalmas olvasása szerezte meg neki ez adományt, s felszólalásaiban, a növendékekhez intézett beszédeiben mindenkor átesilámlott a negyedik század keresztény classicitásának zománca. — 1877-ben mocsosoki plébánossá neveztetett ki, hol teljes 19 évet töltött, jó szíve, békés, higgadt természete nagyon hamar megszerettették a mocsosokiakkal az új lelkeszt. Szegény ember nem fordult hozzá anélkül, hogy bajára türelmes meghallgatást nem nyert volna. Meglatszák e gondolkodás módja végrendeletéből, mert ebben is az egyházmegyei szegényalapot tette meg főörökösévé. — Bende Imre püspök ur ő excíjája Nyitrára való érkezése után három év múlva a székeskáptalanba hívta, és a nagyobb püspöki papnevelde igazgatását bízta rá, mely minőségben tíz esztendőt töltött. Szeretetteljes bánásmódja e két lustrum alatt soha egy pillanatra sem zavarta meg a békét. Az előjárók és tanárok iránt méltányos, a növendékekkel szemben gondos atya, a szolgáltnak türelmes, elnéző felebbvalójuk volt. E magatartása kifejezést nyer f. hó 11-éről kelt végrendeletében, melyben szóról-szóra következőleg nyilatkozik:

„A papnöveldei előjáró urak és tanár urakkal iparkodtam ugyan mindig testvéri szeretetben, jó egyetértésben élni, keresztényi és papi tökéletesség iránti nemes törekvésök ezt nekem mindig könnyűvé

adta el a község képviselőtestülete az egyik új nevet sem, hanem kérte, hogy az igazságnak és a jó magyar hangzásnak megfelelőleg „Nyitra-bánya“ legyen a magyarosított neve a mai Handlovának.

Ezen időszériú közbevetés után pedig áttérek a tulajdonképeni tárgyra.

Handlovát három vármegye határolja. Északkeleten Turóc, keleten és délkeleten Bars, a többi oldalokról pedig Nyitramegye. Az ötezer lakosú község a Handlóka patak völgyében több mint hét kilométer hosszúságban húzódik. A házak kivétel nélkül terméskőből vannak építve és nagyobb-részt cseréppel, vagy eternitpalával fedve. — Csaknem minden épület emeletes és egy családnak nyújt lakóhelyet. Ez a család húsz, harminc, sőt néha több tagot is számlál, és a családfo rendelkezése alatt áll. A családfo rendszerint nem adja ki kezei közül a birtokot, hogy a gyermekek osztozzanak rajta, hanem ő maga kezeli a bevételeket és kiadásokat.

Az egész család együtt étkezik és a fiatalabb asszonyok főlváltva végzik a szakácsnő munkáját.

De nemcsak a főzés, hanem minden egyéb munka is rendszeresen fel van osztva a család tagjai között. Egyik a lovakat ápolja és minden

olyan munkát végez, ahol a lóra szükség van. A másik az ökröket tartja rendben és azokkal jár dolgozni. A harmadik kőműves vagy ács, de a keresetét pontosan beszolgáltatja a családfőnek. A tehének ellátása, fejése mindig az asszonyok dolga, ami bizony igen terhes munka, mert egy-egy családnak három-négy tehene is van és legelő híján az asszonyok óriási lepedőkben a hátukon hordják haza néha egy mértföldnyi távolságról is a szükséges zöld takarmányt.

Minden birtokosnak olyan széles a földje: amilyen a háztelek, hanem a hosszúsága azután annál tekintélyesebb. Van olyan gazda is, aki szeltemben ugyszólván átugorhatná a birtokát, de hosszában másfél órát bandukol, amíg a végére ér.

A handlovai nép kitartó szorgalma valóban példányképe lehetne a földműveléssel és állattenyésztéssel foglalkozó népeknek.

Szereti kavicsos szántóföldjét, ragaszkodik hozzá és ha kényszerítve van megválni tőle, olyan árat kér és kap érte, hogy azon a pénzen a legjobb bánati földeket is meg lehetne venni.

A nagy népességhez aránytva olyan kevés a szántóföld, hogy abból még a szükséges kenyeret sem tudná előteremteni a handlovai gazda. Ez azonban nem hozza őt zavarba. — Kora tavasztól késő őszig minden családból csak annyi

ember marad otthon amennyi a földek megműveléséhez szükséges. — A többi csapatokba verődve megindul kenyeret keresni.

Az aratógazdák összeverbuvalják a répagyomlásra alkalmas gyermekcsoportot, a kapálásra, aratásra és minden mezei munkára vállalkozó férfi és asszonynevet, s a nagyobb gazdaságokhoz beszegődve, összedolgoznak annyi gabonát, összekeresnek annyi pénzt, hogy nem csak a téli élelmet biztosítják maguknak, hanem minden esztendőben félre is tesznek egy-egy kis pénzecsét a ládáfiába.

Itt nincsen kivándorló és nincsen szociáldemokrata, vagy kommunista!

Azaz tévedtem! Van itt is kivándorlás. Innen is folytonosan távol van átlag ötszáz ember, akik évekre megválvá szülőhelyükről kivándorolnak — Budapestre.

És ezek a kivándorlók, mint kiszolgált boltiszolgák, kocsisok és gyári munkások, évek multán visszatérve a nyomor városából Budapestről, egészen takaros kis tőkét hoznak magukkal, igazolván azt, hogy becsületes munkával és kitartó szorgalommal még nálunk is megél a szegény ember.

Legérdekesebb azonban a handlovai nép anyanyelve.

tette: de ha ők gyarlóságaim miatt ebbeli kölesönös szent szándékainkban megzavarva lettek volna, halálom óráján, mikor nem használ semmi alakoskodás, igaz testvéri szeretettel és érdemeik iránti igaz elismeréssel, megilletődött szívvel bocsánatot kérek, s bizván tapasztalt nemes érzületökben, hiszem, hogy bocsánatot nyerek. A papnövendékek, Krisztusban szeretett testvéreim iránt, egykoron mint tanár, később mint Rector, igaz benső szeretettel viseltetem s hivatásbeli előmenetelüket előmozdítani iparkodtam; hogy ez iparkodás gyarlóságaim, hibáim, mulasztásaim miatt a szándéknak nem volt egészen megfelelő: amint magam részéről őszintén sajnálom, úgy az ő részéről az e részben való pótlást könyörgőn ajánlom, tanácslom, szorgalmazva kívánom.

Temetését aug. 24-én gr. Batthyány püspök végezte, melyen a város értelmiségének színe-java jelent meg, a tűzoltóság testületileg, egy számos tagú küldöttség Mocsonokról. A helybeli és környékbeli papság teljes számmal, a távolabbiakból Mész Rezső trencsényi és Ludvig Gyula bossáci lelkeszek.

Másnap a székesegyházban gyászistenti tisztelet volt. Mintegy hat héttel ezelőtt voltam utoljára a székesegyházban. Akkor dobpergés és harsona szó mellett két új kanonokot vezettek be a stallumba: most Czeizel Gábor praelatus a castrum doloris mellett megindulástól remegő hangon énekl:

Kyrie eleison! Pater noster! . . .

A gloriosumot az elhunyt másik volt tanár kollegája, dr. Csippek Sándor tartotta. — Így tesszük meg mi ezt a szívességet kölcsönösen egymásnak!

A jegyzők köréből.

A nyitrai községi és körjegyzők egyetében egy év óta forrongó kedélyek a f. hó 5-én Póstyénben tartott közgyűlésen, bár eléggé vehemens, de a kollegiális érzület rezerválásával jutottak kifejezésre.

Becsés lapjuk egy részletes s mégis elfogulatlan tudósítást hozott eme közgyűlésről, a mely teljesen megfelelt ama tónusnak, melyben a közgyűlésről hazajövet, nehéz kötelmeink teljesítéséhez fogtunk ismét. Ha a vége jó, minden jó! gondoltuk. De baj! szegény ember tervez, riporterek végeznek.

A „Nyitrai Ellénor“ igen kényes természetű kérdéseket állít az új elnök s a hozzá tömörült jegyzők elé, „felháborodásuk“ ideiglenes véka alá helyezése iránt. Egy másik közleményben jobb ügyhöz méltó szellemeskedéssel, fűben fekvő „disznó-töknék“ hasonlítva őt, erővel a főispán ellen hecceli. Szóval szegény elnökünknek rózsás ágyat készítenek.

A „Független Hírlap“ azonban a régi elnökön Bihary Gézánnal iparkodik a vizes lepedőt szétteregetni. Ez mindenestre az ő dolga, elnöki működését szerintem csak az lehet jogosult kritizálni, a ki az egyet ügyeivel behatóbban foglalkozott s főleg elmondhatja magáról, hogy ő: különb a Deákne vásznánál.

Ez egy ősi, változatlanul megmaradt hagyomány. Minden handlovai ember beszél németül is, legnagyobb része tótul, és hatvan százaléka magyarul is, de ha két handlovai ember összehalmozik, akkor már csak a speciális handlovai diskurzus járja.

Álljon itt néhány példa a különös német-szász-sváb tájszólásból:

Bó boaszt gebézt? = Hol voltál?

Nyencet. = Seholy.

Bó zölszt den doágé? = Hová mégy?

Piaszupn = Keresztelő; amelyre csak asszonyok mehetnek el.

Fottabai = Keresztelő; amelyre férfiak és asszonyok hivatalosak.

Nan = apa.

Knóbela = fiú.

Múmela = néne.

Tóta = keresztapa.

Tófara = keresztanya.

Gröszl = nagyanya.

Grösznan = nagyapa.

Fotta = koma.

Fottaren = komaasszony.

Grain = sirni,

Mocn = csokolni.

Vrenden = nőülni, stb.

Ugy hiszem a közgyűlésről szóló közlemény befejezése után vette észre, hohó! hisz itt egy „főjegyzőt“ is lehet elporolni, s a szerkesztői üzenetek között egy érdeklődő „jegyző“-nek elmondja:

Miért nem adta be lemondását Bernáth Győző egyleti főjegyző is?

Méltóztassék elhinni, hogy személyemet illetőleg egyáltalában nem vettem volna b. lapjukat igénybe, s hogy ez főleg miért történt, közleményem befejezése leendő. De nem állhatom meg csodálkozásomnak kifejezést adni a fölött, ha a F. H. igen tisztelt szerkesztője már kérdészködött, miért nem fordult az én régi collegámhoz, az ő tisztelt: papájához?

Mert akkor feltétlenül autentikus forrásból megtudta volna azt:

1. Kinek volt számszerű többsége az elnöki állásra?

2. Ki volt az, aki legelőnkebben hangoztatta, hogy a privégei s tapolcsányi megbízó levelek — a melyek nekem 42 szavazatot eredményeztek volna — nem fogadhatók el?

3. A mikor Machovics főbíró úrhoz tisztelgni mentünk, kinek mondotta ezen szavakat: A legszerencsésebb megoldásnak tartanám, ha Szloboda mellett megmaradnál főjegyzőnek?

4. Ki volt az, a kinek — Szlobodára elmondott pohárköszöntő után — kezet nyújtott e szavakkal: Most már meg vagyok győződve, hogy őszinte kartárs vagy, a kire egyetünket is bízhatjuk?

Hát igen tisztelt Szerkesztő úr, ha az ön kedves papája ezekre megfelel, méltóztatik meggyőződni arról, hogy nem azért maradtam főjegyző, mert nem lehettem elnök, hanem mert kartársaim „követelték“ tőlem, hogy maradjak.

S most még a mi a tollat kezembe adta: Valótlan, hogy Bihary Géza csak is az én rábeszélésémmre mondott le, mert a nyugdíjintézeti választmányból történt kibuktatása napján már ezt elhatározta s kijelentette.

T. Szerkesztő úr szívességét megköszönve maradok

Csornokon, 1906. aug. 20.

teljes tisztelettel
Bernáth Győző.

Levelezés.

Holics, aug. 22. 1906.

Tekintetes Szerkesztő Úr!

Holics! Gyászkeretbe tehetnők e lassú halálra kárhözottatott s gazdasági aszályban szenvedő várost. Nincs Morvavölgyének városa, amelynek oly szép jövőt szánt volna természeti fekvése, régi, virágzó, kereskedelme, nagy városok szomszédsága, vasuti hálózata, országutjai, mint e kis határvárosnak; — de nem volt szem, amely ezt észrevette volna. Az állam s a megye urai csak Szakolcára, a „megye gyöngyére“ tekintettek, erőszakkal akarták életre galvanizálni, a magyarság

Minden háznak megvan a maga neve pl. Rozenhanzl, Griegerschneider, Mocendes, stb. — Egymás között a handlovaiak sohasem használják a családi neveket, hanem mindig a ház nevéhez mondják a keresztnévet. — Ha például a Rozenhanzl nevű házban egy Pösz János nevű egyén lakik, akkor senki sem fogja azt a családi néven — ebben az esetben Pösz — említeni, hanem csak a ház nevét kapcsolják össze a keresztnévvel; vagyis Rozenhanzl Johannak nevezik.

És amennyire konzervatív a handlovai polgár az őseitől reamaradt nyelv használatában, épen annyira iparkodik abban, hogy a magyar nyelvet megtanulja.

Nem sajnálja az áldozatot; mert szereti a magyar hazát és a magyarság is örömmel ölelheti kebelére az ilyen idegen anyanyelvű, szorgalmas, vallásos, becsületes és testestől-lelkestől magyar-érezésű honfiakat.

A kaszárnyából.

Beszédes közlegény, hová megy kend! — kiáltja a tizedes a bakára!
Megyek a kantineba.
Ha ott van az ezredkürtös küldje el hozzám.
És ha nincs ott?
Akkor ne szóljon neki semmit.

védpajzsául megtenni e kihalt városkát. Megtették járás központjává ez Isten háta megett fekvő helyet, ide szállásolták — a paragrafusok egyöntetűsége kedvéért — a járásbírószéket, telekkönyvet, kir. közjegyzőséget, határrendőrséget, idekényszerítik zárandokolni a járás 21 községét, ahol sokszor még tisztességes ebédet sem kaphat az idegen. Az ide beszorított intelligenciáit akart az állam s különösen a megye imponálni a „külföldnek“ (értsd: Szudomericről a szakolcai barátokhoz járó 50—60 morva parasztasszonynak) erkölcsi befolyását növelni s a közügyek terén vezetni.

Hogy e terv nem vált élő testté, mutatja Szakolca jelenlegi társadalma, amely legvitálisabb közügyei intézéséből e „szellemi tőké“ teljesen kizárta s működését hivatalának négy fala közé s a „Gvadányi körre“ szorította. Szakolca szebb jövőjének hajuala, emelkedése épp akkor vette kezdetét, amidőn e „szellemi tőke“ a városházáról kiszorult, s a „tót szellemi tőke“ ott megvetette alapját.

Ezalatt Holicsra senkisésem gondolt, még maguk a holicsiak sem. Nem gondolt a megye, mert 200 zsidó és evangélikus választójával politikailag feltétlenül uralta a helyzetet; érdeke: a választások eredményének saját ize szerint való irányítása, fedve volt, a város házi érdekeivel nem törődött. Mi pedig jó és szófogadó nép voltunk akkor is, amikor ránk parancsoltak, ígértek és semmit sem adtak. Holics társadalma épp úgy, mint a megye csak magasabb politikát üztünk. Jobban érdekelt, ki lesz a követ: Vaculik-e vagy Frideczky, mint az, lesz-e Holicsnak dohánygyára s a folyton szaporodó szegény népek kenyere?

A megyebizottsági tagválasztásoknál jobb ügyhöz méltó fáradsággal küzdöttünk a megye jelöltjei mellett s ez viszonzásul az éjszaknyugati vasuti vonalat Holics helyett Kuttinak irányította, miáltal kereskedelmünkben nagy területet elvett s idegen forgalmunkat felére apasztotta. Korteskedtünk, veszekedtünk, házi per-patvarokkal eltarisznyáztuk a drága munkaidőt, de arra nem értünk rá, hogy a szegény parasztnép érdekeit a morva cukorgyárosokkal szemben megvédtük volna egy községi mázsaló felállításával. Rendeltünk hazafias ünnepélyeket, kirándulásokat, de arra nem gondoltunk, hogy egy középiskola felállításával népünk gyermekeit a morva és a német iskoláktól elvonjuk. Sőt, amidőn megkínáltak velem, visszautasítottuk. Agyondícsértük mindig a jó s olcsó morvasórt, de arra nem gondoltunk, hogy egy sörgyár felállításával szegény munkásnépünk olcsó sört kapjon s így elvonható legyen az erkölcsrontó pálinka élvezésétől. A nép barátjának mutattuk magunkat, de egy szavunk sem volt az ellen, hogy a morva határ sporadice jelentkező betegségek miatt egész éveken át marhakitvelünk elől zárva volt, — amiből a földmivelő népek ezrekre menő kára volt, — és csak nagy ritkán, de rendszeren répaszállítás ideje alatt nem pünkt, hanem a cukorgyáros érdekében s kívánságára nyílt meg egy-két hétre [jelenlegi derék állatorvosunk alatt egészen javult a helyzet].

Néha-néha ellátogatnak hozzánk nagy urak, de égető nyomorunkat takargatjuk előttük, hogy a jó hangulatot el ne rontsuk. Csapunk bankettet s fáklyás menettel vonunk spanyolfalat a „Méltóságos úr“ szemei elé, hogy látva ne lánson. Szónokolunk sablonszerű formákban, de a szegény népet nem engedjük szóhoz jutni s így lettünk néma gyermekké, akinek még az anyja sem érti szavát.

Holics ép most éli azt a processust, amely Szakolca virágzó posztógyárainak bukásával, annak lakószáma 7000-ról 4000-re lecsökkent. A gödingi dohánygyár Holicsról 600 asszonyt foglalkoztat; öt év óta Holicsról egy munkást sem vesz fel többé, s így évente 15 család heti 150—200 korona keresettől elesik. Mit csinál majd ez a 600 család, ha a dohánygyárban nem kap alkalmazást? Holics nem képes eltartani, keres majd jobb

hazát, amely kegyelet biztatás számára, azt teszi, amit a szakolcai postai munkások tettek, — kivándorol — s Majerky, Chalupy, Betlehem, Holics munkásság negyedei, üres tűzhelyei, rongált kéményei lesznek rövid idő alatt gyászos tanui Holics hajdani kétszer oly nagy népességének. Holics társadalma pedig egykedvűen nézi ezt az emberemésztő processust s gondolja „valahogy csak ezentúl is megleszünk“. Ezalatt Szokolca társadalmának minden rétege vállvetve új kereseti forrásokat létesít városa területén, hogy lakói jólétét emelje, Holics feles munkaerejét idővel magához vonja s így lassacsán Holics a járás *holt pontjává* s Szokolca pedig annak *természetellenes központjává* válik. *Egy holicsi.*

Ujdonságok.

Egyházi hírek. Tarány István segédlelkész Komjáthra helyeztetett, s helyet már el is foglalta.

Személyi hírek. Dr. Dudek János egyetemi tanár Tátrafüredről Budapestre utazott. — Venczell Béla, a magyar kir. operaház kiváló tagja, városunk fia, Baireuthból, hol két heti tanulmány-uton volt, aug. 23-án Nyitrára érkezett. — Aranyossy József, honvéd-plebános több heti nyitrai tartózkodása után visszautazott Sopronba. — Dr. Sztránszky Szidor Ostendebe utazott. — Lonszky Gyula, turzófalvi plebános hosszabb gyógyfürdőzés után Gleichenbergből visszaérkezett. — Dr. Vragassy Vilmos orvos, hosszabb tartózkodásra Oroszországba utazott. — Hradil Ferenc nyitrai vasuti állomásfőnök nejevel, ugy szintén dr. Pázar Zoltán nyitrai törvényszéki bírő több heti gyógyfürdőzésre Pöstyénbe utaztak.

Esküvő. Gyulai Mihály, Nyitraváros mernöke, aug. 26-án tartja esküvőjét Verő Annuska kisasszonnyal, Verő Sándor nyitrai gepgyáros kedves leányával.

Tanítói kinevezés. Bedekovich Lajos, volt nyitrai, jelenleg pedig beszercebányai polg. iskolai helyettes tanító ugyanezen iskolához segédtanítónak, Posgay Margit, volt nyitrai elemi iskolai tanítónő, a szombathelyi községi polgári iskolához helyettes tanítónővé neveztetett lá, mindkettő a XI. fizetési osztályba.

Dr. Dudek János. Egyházmegyénknek egy aranyszívű papja, ezüstnisejét egy fakaplanában tartotta e napokban Tátrafüreden. Még legmeghittabb barátai sem tudták róla semmit. Kertülni akarta az ünnepeltetést, melyből kijutott volna neki Nyitrán bővíben. Egy kiméletben nyitrai lap, mely fentartóin kívül senkit sem hagy békeben, ő bele is kötött, hogy sokat ünnepelteti magát. Hát ez a lap persze nem tudja, hogy mit tett dr. Dudek barátunk Nyitrának. Azt hiszi, hogy egy virágzó felsőleányiskolát ugy lehet meg alapítani, hogy fognak egy zsák pénzt, kiszórják az asztalra és megvan a leány középiskola. Ez a lap nem tudja, hogy a pusztafalakon kívül, melyek az elhunyt püspök alapítványából emeltek, nem volt semmi. Felszerelés, szép muzeum, könyvtár a tanerők szervezése, tanítása, fizetése ezt mind egy néhány száz forinttal dotált tanár ügybuzóságának és leleményességének kell köszönni, és ez dr. Dudek János volt. Ő teremtette meg a tanerők fizetési tőkéjét, ő tett 2000 kor. ösztöndíjt az intézetnek, ő alapította a közel 3500 koronára rugó tőkét a szegény leányok iskola könyvekre. Hogyan? Időközönként közölt lapunkban kimutatást, hogy e célra adományozott X ur ennyit, Y ur annyit N. ur megennyit. Utóbb sikerült kiderítenünk, hogy az X, Y meg N nem volt senki más, mint dr. Dudek János. Az olvasó azt hinné, hogy az valami egyetlen három ismeretlen, pedig csak egyszerű hármass szabály! Örült, ha ilyen csalogató példával sikerült egy két jótét fognia. Most is, 25 éves áldozatsága emlékére újabb ezer koronával járult kedvenc alkotásának, a nyitrai felsőleányiskola tankönyv felszerelésére, melyből a növendékek ingyen iskola könyveket kapnak; dacára annak, hogy a „Religio“ minden felvirágzása dacára eddig tetemes anyagi áldozatába kerül. Az intézetnek eddig több mint 24000 kor. készpénz vagyont gyűjtött, melynek nagy része az ő adománya, hogy a muzeumi és könyvtári adományokról ne is szóljunk, mert azokat megközelítőleg sem vagyunk képesek megbecsülni. A nyitrai leányiskola tehát joggal ünnepelhet ilyen jótétét, és csak sajnálattal nem vette ki részét augusztus 15-én, midőn nemes jótéveje és megalkotója meghusítottta ezt az ő szerénységével.

Vadászat. Dr. Wlassics Gyula a közgazgatási bíróság elnöke fiával aug. 18-ától 22-éig báró Wodianer Albert komjáthi birtokán vadásztak.

A ker. munkás egyesületnek. Nem-csek Ferenc, nyitrai kanonok, aki csak nem régen 1000 koronát ajánlott föl a nyitrai keresztes munkás egyesület új házára, most ismét 1000 koronát adományozott az egyesületnek. A leg-szebb bizonyítéka ez a napjainkban majdnem feledésbe ment keresztes elvnek, hogy az egyén jövedelmének fölöslege nem az ő tulajdona, mit csak a halál csikarhat ki a kezéből, hanem a közjóé, melynek oltárára, még az élet folyamán kell azt áldozatul hozni. Ronchetti Oszkár, nyitrai kéményseprő-mester ugyancsak az egyesületnek 100 koronát adományozott. Mind a két jótévejének ez uton is halás köszönetet mond az egyesület vezetősege.

Uj pénzügyigazgató. Győrbíró Samu lugosi pénzügyigazgató hasonmóságban Nyitrára lőn áthelyezve.

A nyitrai papnövelde ideiglenes uj igazgatójává O exciája a megyés püspök ur, Kutvaszer István h. igazgatót nevezte ki. Kutvaszer ur az elhunyt rektor előtt már teljes két éven át viselte e tisztet, és hivatali társai valamint a növendékek iránti figyelmével és szeretetével kiváló jelét adta jó szívének, s az intézet anyagi vezetését körül tanusított szakértelemével méltán rászolgált a főpásztor bizalmára.

Járási számvevők. Az új törvény értelmében a pénzügyigazgatóság mellé rendelt számvevőség részben decentralizálva lesz, amennyiben az ott alkalmazott tisztviselők a járásokban lesznek alkalmazva. Nyitramegyében 12 ilyen állás lesz szervezve, erre eddig 95 pályázat adott be.

Kegyesrendiek áthelyezése. A kegyesrendieknek a rendkoromány már megállapította az áthelyezéseket. (Csak a Nyitrán ismertebbeket emeljük ki, vagy akik Nyitramegyével és a nyitrai egyházmegyével vonatkozásban vannak.) A debreceni házhoz Vékony Józsefet házi lelkiatyanak Lévaról; a lévai házhoz Oserhelyi Sándort házfőnöknek és gimnáziumi igazgatónak Trencsénből, a máramarosi házhoz Pécsi Ödönt Nagykarolyból; a nagykarolyi rendházba Titz Antal házfőnöknek és plebánosnak Budapestről, Arend Endrét Trencsénből, Sróff Gábort Kisszebenből; Nyitrára Hauenstädter Józsefet Rózsahegyéről; a privigyei házhoz Kövessy Kálmánt házi másodfőnöknek és lelkiatyanak Trencsénből, Szigeti Jánost Veszprémből, Para Endrét Budapestről; a sátoraljai házhoz Zsigmond Jánost házfőnöknek és gimnáziumi igazgatónak Veszprémből; a szegedi rendházhoz Nam Józsefet házi másodfőnöknek és lelkiatyanak Sátoraljai helyből; a trencsényi házhoz Schweighofer Jánost házi másodfőnöknek és lelkiatyanak Nagykarolyból; Fürdő Ferencet Tataról; végül a veszprémi házhoz Szabó Istvánt Privigyéről.

Iskolai beiratások. A városi róm. kath. népiskolában az 1906—1907. tanévi beiratások szeptember hó 1, 3, 4, 5, 6, 7-ik napjain tartanak és pedig: a) a leányok fölvétele az irlalmas nővérek zárdájában, b) a fiúké pedig az elemi fiúiskola tanástermében a jelzett napokon reggeli 9 óratól 12-ig és délután 2 óratól 4-ig történik. Szeptember hó 8-ik napján „Veni Sancte“, amely istenitiszteleten minden beírt tanuló megjelenni tartozik. Szeptember hó 10-ik napján rendes tanítás. Az 1-ső osztályba jelentkező gyermekek részére szülei igazolvány szükséges, ezen igazolvány az állami anyakönyvi hivatalnál szerezhető be s használat vegett az iskolai irattárban marad. — *Az igazgatóság.*

A helybeli főgimnáziumban a beiratások már jun. 30 és júl. 2 és 3-an voltak, most szept. 1, 3 és 4-én csak annyiban lesz beiratás, amennyiben az egyes osztályokban még hely van.

A helybeli róm. kath. felsőbb leányiskolában a beiratás szept. 1-én kezdődik és 4-ig bezárólag tart. A beiratásnál a tanulók szülei vagy azok meghatalmazottjai kíséretében tartoznak az igazgatói irodában megjelenni, magokkal hozván a keresztlevelet, az előző osztály sikeres elvégzéséről szóló iskolai bizonyítványt és a himlőoltási vagy az újraoltási bizonyítványt.

A Szántó-féle nyit. polg. iskolánál a beiratások f. e. aug. hó 30-ától szeptember hó 3-áig eszközöltetnek. A felvétel és javító vizsgálatok augusztus hó 30-án és 31-én lesznek megtartva.

A pöstyéni villamos telepet aug. 28-án d. u. 6 órakor fogják ünnepélyesen megnyitni. A telep keletkezését lapunk jövő számában ismertetjük.

Aranymise. Wohland József, német-prónai plebános és fősperes folyó hó 19-én tartotta aranymiséjét. Ezen közszeretet és tiszteletben álló egyházi férfit Német-Próna városa ez alkalomból nagy ovációban részesítette: és méltán, mert 70 éves áldozári pályájából 6 évet mint káplán: s 35 évet mint lelkipásztor töltött Német-Prónán. Mint pap a kötelességteljesítés ritka mintaképe, magas kora dacára az összes teendőket a legnagyobb pontossággal és lelkiismeretességgel végzi. Ő alatta épült Német-Prónán a szép berendezésű apácázárda a leányiskolával, továbbá a három osztályú fiúiskola. Jelenleg 140 ezer korona költséggel szép templom épül. Társadalmi tekintetben ideális hazafisága, elvhűsége, szigorú igazságszeretete, puritanus jelleme és nemes egyszerűsége általánosan el van ismerve. Az ünnepélyt korán reggel tarackdurrogás jelezte. A várost ez alkalmi fellobogózták. A szent mise előtt a tanuló-ifjúság, a leányiskola növendékét tisztelegtek a jubiléusnál, azután szép és leendőletes beszéd kíséretében, melyet dr. Steinhübel György ügyvéd mondott a város által e célra szerzett értékes kelyhet nyújtottak át a jubiléusnak, majd Roitsits Ferenc segédlelkész mondott gyönyörű szentbeszédet. A szentmisenél a plebános rokona pázmáneumi h. kormányzó viselte a manuduktori tisztséget. Delben 50 teretű közeped volt a városházán, melyen szivből fakadó felköszöntőket mondottak Brestyenszky Kálmán országgyűlési képviselő, Rohács János, dr. Filkorn Iván, dr. Steinhübel György, Roitsits Ferenc. Este a város fényesen kivilágították.

Értesítés. A nyitrai kisebb papnevelő-intézet növendékei szept. 4-én jelennek meg az intézetben.

Halálozás. *Benes Vince*, gépész-mérnök, Huszár István, nyitrai könyvkereskedő apósa, elete 78. évében Győrött aug. 25-én elhunyt. — *Andráshy Pál*, lipótmegyei birtokos, v. országgy. képviselő, *Kregocz József* apósa Böleházán jobb létre szenderült. — *Beke poraikra!*

Kath. iskolák fejlődése. Haladópartí és szociáldemokrata újságok tehetetlen dühvel támadnak únos untalan minden kath. intézményt s ilyenkor legfőbb érvük, hogy a mi intézményeink korhadtak, maradtak, fejlődésképtelének. Fényes cáfolat minden ilyes hebeburgya állításra a korosi és úrminci iskolák. Koroson egy új 4 tantermes a legmodernebb igényeknek megfelelő iskola épül kath. jelleggel nov. 1-én már átadják rendeltetésének. Br. Forster Gyula korosi föld-birtokos áldozatkészségét dicseri az új épület. A község lakossága pedig a javadalmazás terheit viseli. Úrmincen, ebben a kis községben pedig csak a minap tartott iskolaszéki ülésen az új megválasztandó kántortanító javadalmát reformálták. Itt a lakosság Hollady Jenő plebános felvilágosító szavaira, egyhangú határozatban kimonodta, hogy az eddig 400 frtos javadalom helyett 1686 koronát fog fizetni az új kántortanítónak. Úrmincen 3 évvel ezelőtt fejlesztették az iskolát, addig egy tanító, — most kettő működik, — akkor a kántortanító 800 koronán tengődött, most megegyszer többet fog kapni. Ez Hollady Jenő buzgóságának köszönhető. Nap nap után számtalan példát lehet felhozni s az új világot megváltó demokrácia az elsőnél, Bögötén is kudarcot vallott. És még ők merik állítani, hogy felvilágosítják a népet, Szegények.

Tanító választás. Komjáthon f. hó 20-án tartott meg a tanítóválasztás. Megválasztott: Takács Ida volt helyettes tanítónő, továbbá Takács Gyula nagyszombati és Prekopp Ferenc mocsónoki lakos. Ez utóbbiak a modori tanítóképzőben nyerték képesítésüket.

Elfeledett fősolgabíró. Az új kor-szak felvirradtával — írják lapunknak Tapoleányból a régi bűnös rendszer megkövesedett alakjainak muzeumba helyezését reméltük mi is szegény elnyomott nagytapoleányiak. Türelmmel vártuk a tisztogatás megkezdését s akkor kezdünk bizodalunkban erősödni, midőn a kerület hatalmas szótöbbséggel nepparti képviselőt küldött a parlamentbe; hitünk, reményünk fokozódott, midőn a lapokból értesültünk a megye legtöbb solgabirájának áthelyezéséről, de úgy látszik nehezen megy a söprés, mert még mind a mai napig Nagytapoleányban van az a fősolgabíró, ki Kameleon gerinctelenségével minden adott alkalommal maga részére hódította fölébbvalót, alantasaival pedig kíméletlenül basáskodott. A vmegye legtöbb járásában már béke és megnyugvás honol s itt Nagytapoleányban tovább basáskodik a pöffesz-kedő kényúr a megyeszerte gyűlölt Tóth Lajos.

Nagytapolcsány polgársága még nem érzi az új korszak felvirradtát s nem is fogja soha érezni míg egy Tóth Lajos lesz a járás élén.

Apáttá avatás. Rák Endre, Veszprém egyházmegyei aldozópapot, a gróf Erdődy család nevelőjét f. hó 25-én avatta apáttá gróf Batthyány Vilmos gróf, püspök coadjutor úr. Ad multos annos!

A nagyszombati Szt. Adalbert-egylet, mely a hercegrímás fővédnöksége alatt áll, és vallás-erkölcsös irányú tót nyelvű iratok terjesztésével foglalkozik, augusztus 30-án d. e. 10 órakor tartja évi rendes közgyűlését Nagyszombatban, Szinva-utca 91. sz. alatti egy- leti házában, mire az egy- leti tagok, valamint a vallás erkölcsös irányú tót népi-rodalom minden barátját figyelemztetjük.

Sok az eszkimó, kevés a főnök. Az érsekújvári aljárásbírói állásra 115 pályázat gda- tott be.

Nyomdász-mulatság. Borongós, hideg idő dacára a helybeli nyomdászok mult vasárnap mulatsága szépen sikerült. Talán szépséghibául lehetne felhozni, hogy a vendégek későn érkez- tek, s így a változatos program csak később kezdődött, de a már gyertyavilág mellett megtar- tott szavaltok és énekszámok így sokkal érde- kesebbek voltak. A verebélyi cigány szép muzsi- kája mellett vidáman járt kelt a világpósta, mely egyuttal a szépségversenynek alapja volt. Zságar János elnök a nyomdászat őskorából érdekes ada- totokat sorolt fel, szépen ügyesen szavaltak Cserven Juliska, Kleibel Pistike és Soóky Rózsika, szava- lataikkal sok megérdemelt tapsot arattak. A ki- hállotta Preicz András kellemesen csengő énekét, nem csodálkozik rajta, hogy ismételten megújra- zták, magálán helyét az operában is. Földes Béla a „Tót táncmester” monológga zajosan megka- cagtatta a közönséget, szépen szavalt még Varga Dezső betűszedő, Földes Béla kupléi is sikert arattak, mely után táncra perdült a fiatalság és jártá vidáman reggelig. A szépségver- senyben az első díjat Lenese Antalné, lapunk tördelőjének ifjú neje nyerte el, a második díjat Kukla Ma- riska, harmadikat Kleibel Pistike. A legtöbb leve- lező-lapot Cserven Juliska, az ügyes szavaló adott el, miért szép jutalomban részesült. A je- lenvöltek egy kellemesen eltöltött mulatság em- lékeivel távoztak.

Gyilkosság. E hó 21-én Blazsekkadlecsek Pál verbóci gazdát a határban agyonütve találták. Gyilkosának szomszédját gyanúsítják, akinél talá- tak is egy véres kapát, ő azonban konokul tagad mindent, s azt mondja, hogy a kapával libát ütött agyon s attól véres. Vizsgálati fogságba helyezték.

Póstyén fürdőt a lapunkhoz beküldött s aug. 20-án lezárt utolsó névjegyzék szerint ez idén összesen 7028 vendég látogatta.

Vizbefult. Marek Paula 35 éves cseléd- leány f. hó 18-án a délutáni órákban kiment a szeni járásbíróság kertjébe, hogy ott a patak- ban faedényt suroljon. Gazdájának feltűnt hosszas kimaradása, s épen ezért keresésére indult, s legnagyobb meglepetésére az edényt a patak mellett a leányt pedig a patakba fulva találta. A szegény leány már hosszabb ideje nagy szív- bajban szenvedett s ilyenkor elvesztette eszmé- letét, valószínűleg surolás közben rohanta meg ezen baj, s ő öntudatlanul esett a patakba.

Keményseprő tanoncokat keres- nek. Egy hajdúdorogi keményseprő-mester két tanoncot keres a F. M. K. E. elnöksége útján. Fölkérjük a szülőket, a kiknek erre a mester- ségre vállalkozó fiuk van, sziveskedjenek a F. M. K. E. központi irodájában jelentkezni.

Az Országos vöröskereszt privi- gyei fiókja f. hó 23-án tartotta rendes évi közgyűlését Dr. Filberger Gyula elnök vezetése mellett. Mindenekelőtt felolvastatták a mult évi közgyűlés jegyzőkönyve, mely észrevétel nélkül elfogadtatott és hitelesített. Ezután felolvastat- tak a számadások, melyek szintén elfogadtattak és a felmentvény megadott. Ezen számadások- ból azon örveudetes körülmény konstataltatott, hogy rövid 6 év alatt az egyesület csekély számú tagjai mellett is — és dacára annak, hogy a tag- díj-jövedelem felet a központba kell beszolgá- tatni, — 1310 korona 08 fl. tóket tudott gyű- jteni, ami igen szép és dicsérendő eredmény. — Jö- vőre nézve határozatba ment, hogy a tiszta jöve- delem felet, mely a vigalmakból fog befolyni, s szegény gyermekek felruházására fogja az egye- sület fordítani. Elhatározatott továbbá, hogy

miután eddig az egész idő alatt Matyasovszky Lipót úr ingyen könyvelte a bevételeket és kiadá- sokat, és szedte be a díjakat, szerkesztette a számadásokat, — a miért elismerést érdemel — ezentul 30 korona évi tiszteletdíjban fog része- sülni. — Végül az elnök úr, tekintve azon körül- ményt, hogy Privigyéről távozik, az elnökségről lemondott, amit a közgyűlés sajnálattal vett tudomásul, az eddigi fáradozásaiért köszönetet sza- vazott. Evvel a közgyűlés véget ért volna. Miután azonban az egyesületet elnök nélkül hagyni nem lehet, a közgyűlés a volt elnök úr javaslatára egyhangulag Sporzon Ernő urat választotta meg elnöknek, ki ugyan nagyon szabadkozott és hivat- kozva magas korára és sok más tiszteletbeli hiva- talával levő elfoglaltságra, az elnöki tisztelet ma- gától elhárítani akarta, de a közgyűlés akarata előtt kénytelen volt — tekintettel az egylet hu- mánus voltára — az elnökséget elfogadni, a miért a jelenlevők élénken megéljeneztek.

Lógyakorlatok. A nyitrai 14. honv. gy. ezred f. évi augusztus hó 29. és 30-án eles töltény- el lógyakorlatokat fog tartani. **Lövészet helye:** Zsere község, Cigányhegy, Ghymeshegy, a Ghymesí műút és a zserei karban nem tartott kocsitúti közti terület. **Lőiránya:** Kolon felől, Zsere község és Ghymeshegy között, Cigányhegy dél- keleti lejtjére. Kolon, Zsere községek, valamint Felső-Elefánt és Szt. János községektől délkeletre levő magaslatokon, bezárólag Ghymeshegy nyugati oldala közötti területen a tartózkodás életveszélyes. **Lövészet tartama:** reggeli 7 órától délután 1-ig **Ügyszintén augusztus hó 27, 28, 29, 30 és 31-én és szeptember hó 1, 3 és 4-én.** — **A lövészet helye:** a Darázs-Tormosi országút, Darázs község, Pleska- hegy, a Kolostor, továbbá a Szt. Királyhegy dél- nyugati oldala közötti terület. **Lőiránya:** Kajsa felől, Pleskahegy, és Vásáráti major irányába. Darázs község, Pleskahegy, Kolostor, valamint az országút közti területen a tartózkodás életveszélyes. **Lövészet ideje:** naponként reggeli 7 órától 12-ig és délután 2-től 7-ig. — A lakosságot figyel- metztetjük, hogy a fent jelzett helyen a megjelölt időben tartózkodni életveszélyes.

Az érsekújvári városi képviselő- választás e hó 23-án megtörtént és a követ- kező eredménnyel végződött: az I. kerületben megválasztottak képviselő-testületi rendes tagokká: Jaksics Illés, Jankovics Ferenc, Freund Benő, Dr. Herverth Vilmos, Dr. Fischhof Károly, Lapka Ágoston és Finta Ferenc; póttagokká: Barsi József, Csiffáry Alajos és Bednárk Antal. A II. kerületben megválasztottak rendes tagokká: Horváth Imre, Soóki Ferenc, Domanizsa István, Domanizsa Mihály, Török István, középső Horváth István és Domanizsa Ferenc; póttagokká Versegi Sándor és Olerinyi János. A III. kerü- letben megválasztottak képviselőtestületi rendes tagokká: Mészáros István, Benze István, Ficza József, Prohászka Imre és Istenes Mihály; pót- tagokká: Domanizsa József és Soóki István. A IV. kerületben rendes tagokká: Barák József, Hlavicska József, Barák István, Blaskovics János és Domanizsa Pál; póttagokká: Hlavicska János és Korányi Károly. A választás iránt az I. és IV. kerületben mutatkozott nagyobb érdeklődés, egyéb- ként a választás nyugodtan és teljes rendben folyt le.

Az érsekújvári sörárpavásár. Felső- magyarországi gazdasági egyesületek által a ter- melőknek a sörárpavásárak és terményanyagkeres- kedőkkel való közvetlen érintkezése céljából ren- dezett sörárpavásár f. hó 19-én folyt le Érsek- újvárott a vasutalonnás nagytermében. A meg- nyitánál jelen voltak: **Rodiczky Jenő, Bartók Géza,** a földművelésügyi miniszter kiküldöttéi, **Rubinek Gyula,** helyettes-igazgató az Országos Magyar Gazdasági Egyesület képviselőjében, **Mezey Gyula, Leidenfrost Károly, Imre János, Hercz- mánszky Imre** helyettes titkár a Nyitrai vármegyei Gazdasági Egyesület képviselőjében, **Kálmán Ru- dolf főispán, Csetke Béla, Baranyay Géza, Czóbor Gyula** a Komáromi vármegyei Gazdasági Egyesület képviselőjében, **Gróf Pálffy Béla, Gülcher Jakab, Horváth Jenő** titkár a Pozsonyi vármegyei Gazda- sági Egyesület képviselőjében, **Ordódy Lajos, Dombay Vilmos, báró Ambrózy Gyula, Levatic László** a Barsi vármegyei Gazdasági Egyesület kep- viselőjében, **gróf Mailáth Géza, Beniczky Árpád, Siklaky István** a Nógrád vármegyei Gazdasági Egye- sület képviselőjében, **Ivánka István, báró Nyáry Alfonz** a Hont vármegyei Gazdasági Egyesület kep- viselőjében, **Milthoffer Imre** a gazdasági olajipar és terményárú értékesítő vállalat képviselőjében, aki egyben a vásár ügyletei körül a lebonyolítást végezte. Továbbá a Magyar Mezőgazdák Szövet- kezetének képviselőjében **Hacker Lajos.** — **Mezey**

Gyula a vásár rendezésére szövetkezett nyolc gaz- dasági egyesület által alakított bizottság elnöke a megnyitánál rövid beszédben utalt arra az eredményre, amely a termelők és fogyasztók érint- kezésének megkönnyítésében nyilatkozik meg a jelen vásárnál is s meglepéssel emelte ki, hogy **nagyon szép anyag áll rendelkezésére,** amelynek értékesítésére a jelen társadalmi mozgalom által a gazdátársadalom kívánt alkalmat nyújtani. E cél elérésére a vásár rendezésére egyesült gazda- sági egyesületek mindent megtettek s munkájok- nak meg is van az alapvető sikere, amelynek alapján a további fejlesztést biztosan lehet irá- nyítani. A nyolc vármegyeinek termelőközönsége következőleg volt képviselve a vásáron:

Bars vármegye	52	termelői	140	vaggon
Esztergom várm.	2	"	43	"
Hont vármegye	17	"	150	"
Komárom várm.	25	"	250	"
Nógrád vármegye	14	"	98	"
Nyitra vármegye	58	"	678	"
Pozsony vármegye	14	"	137	"

Trencsén vármegye egyetlen termelője sem vett részt a vásáron. Konstatálni lehetett, hogy a hét vármegye közül a legszebb árpát Hont vármegye termeli, utána jön Pozsony és Nyitra vármegye. Részt- vett a vásáron a vevők között több jónévű buda- pesti, bécsi, berlini, müncheni, pilseni stb. nagy- kereskedő és gyáros. Legmagasabb árt ért el ifj. Somssich Ödön gr. ipolyszécsénczei árpájáért — mé- termásanként 16 koronát — vetési célra. Elada- tott 660 vaggon 13-80—14-50 korona átlagos ár- ban. Általában a vásár iránt, habár a külföldi közvetítők mindent megtettek, hogy a vásár sike- ret rombadöntsék, várakozáson felül nagy volt az érdeklődés s ugy a rendező bizottság, mint a ter- melők ezen első sörárpavásár sima lefolyásával, erkölcsi, anyagi eredményével igen meg vannak elégedve.

Uj iskola. A Turchányi Mátyás nyug. komjáthi kanonok-plébános által emelt iskolát Komjáth község 18,000 koronányi hozzájárulása- val két új tanteremmel és négy tanító lakással bővítették. Az épület már tető alá került.

Amerikába távozott. Petrásék Ágoston, előbb nagysurányi, végül komjáthi káplán, kinek neve az utóbbi időben többször szerepelt a vármegyei sajtó hasábjain, Amerikába távozott. Valótlán azonban az „Ersekújvár és Videke” valamint a „Ny. Ellenőr” azon hire, mintha távozásra valami pikantiával volna összekötve. Petrásék Ágoston főgyézmegyei hatóságától Fért ugyan engedélyt, de nem kapott, s így engedély nélkül ment el. Vladár Pál, komjáthi körjegyző ur, kit Petrásék a lapokban ismételten támadott, maga kijelentette előttünk, hogy a káplán távo- zása — eltekintve az engedély nélkül való távo- zástól — semmiféle piszkos dologgal nem áll összekötésben. Már pedig Vladár ur éppen a fentemlített okból, nem hallgatta volna el e körülményt.

Uj nyomda. Risnyovszky János helybeli betűszedő a vár alatt új nyomdát létesített, mely nyomdában a „Keményseprő” szaklap lát napvilá- got és egyéb kisebb munkák is készülnek. Arra- való tekintettel, hogy Risnyovszky a helybeli nagy nyomdákban és Budapesten is jeles szakképzett- ségre tett szert, szorgalmával fölkuzdheti magát, amit mi is őszintén kívánunk.

A kerti vetemények termelése. A kerti vetemények termelésével seles e ha- zánkban foglalkoznak ugyan, de csakis kisebb területeken kertekben. A szántóföldi termelésben a kerti veteményeket csak itt-ott részesítik, pedig azoknak a szántóföldeken való termelése igen kifizeti magát. A termelési ágak egyik legjövödel- mezőbbje a kerti veteményeknek megfelelő visz- nyok között a szántóföldeken való termelése. Mig Német, Franciaországban, Hollandiában jóformán minden város közelében találunk nagyobb kiter- jedésű gazdaságokat, melyek kerti veteményeket termelnek, addig nálunk ez, azt lehet mondani, hogy igen nagy mértékben el van hanyagolva. Annyi bizonyos, hogy mivelésük nagy tökebefek- tetést, sok munkát, utánnézést, felügyeletet kíván és a termelési költségek is tetemesen nagyok, de viszont a nyers hozam és a tiszta jövedelem is jóval nagyobb, mint más gazdasági terményénél. A gazdaság jövedelme tehát a kerti vetemények termelésével emelkedik. A kis gazdának első- sorban ajánlható ezen növények termelése, a kö- zépbirtokon is kifizeti a reakjuk fordított munkát és költséget. A nagyobb birtokok kezelői a munka erőhiánya vagy annak drágasága miatt a termelés ezen ágát érthető módon nem gyakorolják, azon- ban ők is előmozdíthatják a kerti veteményeknek szántóföldi termelését azáltal, ha buzdítják a ki-

sebb termelőket ezen fontos termelési ág felkarolására; a termények értékesítésénél pedig iparkodnak azoknak a piacot megszerezni. Hazánkban nagyon kívánatos volna, ha a kerti vetemények termelésére a szántóföldeken is kiterjeszkeznének az eddiginel nagyobb mértékben, mert ha ezt megtennék, akkor nem szorulnánk idegenből behozott zöldség és főzelékfélékre, akkor ezen a téren is csak magyar terményt fogyaszthatnánk. A szántóföldi termelésre igen sok kerti vetemény alkalmas és azok megfelelő gondos megmunkálás, nagyon dús trágyázás ápolás és műtrágyázás mellett igen magas jövedelmet is szolgáltatnak. Karoljuk fel, illetve karolassuk fel ezen termelési ágat amennyire módunkban áll.

CSARNOK

Egy főbenjáró per Nyitrávármegyében.
1561—1564.

A családi okmánytárban őrzött okiratok nyomán közli:
Reviczky Bertalan.

„A történet írók, minden mélyreható alapos kutatás nélkül, a nagyközönség számára áthidalják azt a nagy térséget, mely a történelmi kor között terül el. Ezen eljárás hasonlít azon vakmerő vonatvezető eljárásához, ki látván a süppedékes talajt s az azon átvezető rozoga hidat, vakmerő elhatározásában teljes gőzerővel, néhány pillanat alatt robogtatja keresztül vonatját, hogy a fektelen gyorsasággal akadályozza meg a vonat óriási súlyának hatását.” — Mondja egy híres archeologusunk.¹

E szavak jutnak eszünkbe, midőn „Nyitrávármegye Monographiáját” olvasva, a vágújhelyi járásban fekvő Patvaróc és Brúnóc községek neveire akadunk, hol rövidesen van említve, hogy e községek a XIII. században mint királyi birtokok szerepelnek és átugorva majdnem 600 esztendő, már csak utolsó birtokosait sorolja elő. Nem történt semmi ezen 600 év lefolyása alatt? Dehogyan nem, csak az a baj, hogy az eddigi események nem voltak felderítve, mert emlékirati irodalmunk meddő maradt a mai napig. Most a multra nézve már csak a poros okmányok alapján eszközölt nyomozások pótolhatják a mulasztást és tüntethetik fel azon mellékjelenségeket, melyeknek felfejtése kulcsot nyújt a nagyobb történelmi események rügőihöz is.

Gyermek koromban nagy áhitattal nézegettem egy félre eső szobánk szekrényében, csomagokban összerakott rengeteg, hárttyákra és poros papirosra írott elfakult írományokat; tartalmuk kíváncsivá tett és édes atyám hon nemlétében, félve nyitottam ki a nagy szekrényt, és ha onnan egy nagy pecsétos hárttyára írott okmány kiesett, ezt sokáig nézegettem, de kibetűzése nem igen sikerült, már csak azért sem, mert hegyes írással és előttem még ismeretlen nyelven volt az szerkesztve. Férfi koromban még bántott a kíváncsiság és ezért az egész okmánytárt magamhoz vittem, hogy azt szabad óráimban átnézhessem. Az első csomag felbontásakor már nagyra nőtt kíváncsiságom; ebből t. i. kiesett egy írás, melyet szétterítve olvastam egy fejvesztésre ítélt

nemes embernek — Bossnyák Ambrusnak — országos köröztetését, mert az ítélet hozatal alkalmával megszökött. Az ügy nagyon is kezdett érdekelní, tovább kezdtem bontogatni a csomagokat és ennek az lett az eredménye, hogy az eddig ismeretlen 600 esztendő előtt lefolyt események mint egy keretben tárultak fel előttem.

Ezen okmányokat szám szerint 422-öt a mennyire képes voltam időszerinti rendben leírni egy vaskos könyvbe, és hogy e községek, bennük e korban szereplő személyek és családok iránt érdeklődőknek kincses bányájává tegyem, minden okmány fölél, annak tartalmát magyarul jegyeztem be.

Mellőzöm a két községben a 600 év alatt történeteket vázolni, azoknak csak egy XVI. századbeli lapját téptem ki, melyen az akkor szereplők mint egy calcedoscopban vonulnak fel szemünk előtt, halljuk őket beszélni, látjuk cselekedni és szellemi világukba is nyerünk bepillantást. Nyitrávármegyében mostan élők több ura család őseré is fog akadhatni az akkori szereplőkben.

A XVI. század szellemi forrongások és durva erőszakoskodások korszaka volt, minek nagy részben a politikai, de leginkább az akkor divó szociális viszonyok voltak okai. Akkor divatban volt az — ököljog.

Nyitrávármegyének Trenésennel határos és szomszédos területét a nagy latifundiumok foglalták el; így Sempőtől Galgócig és innen a hegyek alján egész Temetvény várág elterülő uradalmakat a bethlenfalvi Thurzó család ennek kihalásával a Báthoryak uralták. Beckó vára tartozékának Vágújhelynek az alsó-lendvai Bánffyok voltak urai. Csejthe várát és uradalmát a güthi Ország család birtokolta, Krakovánt pedig a nyitrai püspökség bírta.

Ezen latifundiumok tengereiben, mint elszórt kis szigetek voltak a köznemesek birtokai és pedig Ocskó, a Ocskay család ősi fészke, Brúnóc régen Bavolch, a Brúnóci Ztanyákok, Kürthyek és Csongrackyak birtoka, Patvaróc a Patvarócyak, Vágszentkereszt régen Keresztúr a Zekel család később Szentkeresztiek és Mászon a Massány és és Lanthos családok tartozkodási és birtok helyei.

Mint göröcsövön egy vízcseppet nézve, abban az infuzóriumok egymást kergetik, üldözik és falják, úgy szorultak a felszaporodott nemesi családok ősi birtokaikon, és mivel „több volt az eszkimó, mint a fóka” nem csoda, ha egy elszántott barázda, elkaszált rét, berkeikben télvíz idején kivágott és ellopott fa, ellenségeskedésnek, ebből támadt verekedés sőt gyakori ember halálának volt okozója.

A most tárgyalandó pör szintén ilyen előzményeknek volt folyománya, és azért érdekes, mert idejében nagy feltűnést keltett, sokáig izgalomban tartotta a kedélyeket és minden részében okmányilag fel van szerelve.

¹ Wosinszky Mór: Tolnamegye története. I. Előszó. Budapest 1896.

(Folyt. köv.)

738/1906. vhtó sz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a nyitrai kir. járásbíróság 1904. évi Sp. II. 828. számú végzése következtében Mérey Lajos ügyvéd által képviselt Bencsik István vajki lakos javára **Skabla István** vajki lakos ellen 408 kor. 35 fillér s jár. erejéig 1906. évi július hó 28-án foganatosított kielégítési végrehajtás útján le- és felülfoglalt és 1330 koronára becsült következő ingóságok, u. m.: lovak, szarvasmarhafélék, gazdasági eszközök, szénapajta, nyilvános árverésen eladatnak.

Mely árverésnek a nyitrai kir. járásbíróság 1906. évi VII. 270/1. számú végzése folytán 408 kor. 35 fill. tökekövetelés, ennek 1904. évi november hó 1-ső napjától járó 5% kamatai, $\frac{1}{2}\%$ váltódíj és eddig összesen 66 kor. 90 fillérben bíróilag már megállapított költségek erejéig, **Vajkon, 1906. évi szeptember hó 5-ik napjának délutáni 3 órája** határidőül kitézetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t. c. 107. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legtöbbet ígérőnek, szükség esetén becáron alul is el foguak adatni.

Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le- és felülfoglalták és azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t. c. 102. §-a értelmében ezek javára is elrendeltetik.

Kelt Nyitrán, 1906. évi augusztus hó 23.

(P. H.)

Vályi Lajos,
kir. bir. végrehajtó.

Nyitrai Iparbank mint részvénytársaság.

Zálog-árverés

1906. évi szeptember hó 4-én.

Mindazon ékszerek és zálogtárgyak, melyek 1906. évi február hó végéig ki nem váltattak vagy nem hosszabbítottak meg, **f. é. szeptember hó 4-én** a Nyitrai Iparbank termében délután 3—4 óráig tartandó nyilvános árverésen eladatni fognak.

Hosszabbítások csak 10% lefizetése mellett történhetnek.

Hogy az árverés napján minden zavarnak eleje vétessék, megjegyzendő, hogy azon zálogtárgyakat, melyeknek határideje már lejárt és az árverezésre kiszemeltettek, sem kiváltani, sem meghosszabbíttatni nem lehet.

Nyitrán, 1906. augusztus 17.

Az igazgatóság.

Egy jó házból való fiu

tanulónak

felvétetik

Sarlay Ádám fűszerkereskedésében

Nyitrán, Mária-utca 2.

FERENCZ JÓZSEF KESERŰVIZ

AZ EGYEDÜL ELISMERT KELLEMES IZŰ TERMÉSZETES HASHAJTÓSZER.

RÉTAY és BENEDEK

Oltárépítő és templomberendezési műintézete, egyházi szerek és zászlók gyára, elvállal templomok teljes berendezését, felszerelését, kifestését és kikövezését. BUDAPEST, IV., VÁCI-UTCA 59. SZÁM.

7133./1906. k. u. szám.

Árlejtési hirdetmény.

A felügyeletem alatt álló nyitrai kir. törvényszéki fogházban és a hatóságom területén levő kilenc vidéki kir. járásbírósi fogházban letartóztatott egészséges és beteg egyéneknek 1907. évi január hó 1-étől számítandólag egy, esetleg három éven át leendő élelmezésének biztosítása végett 1906. évi szeptember hó 14-én d. e. 9 órakor hivatali helyiségemben zárt írásbeli ajánlatok benyújtásával egybekötött nyilvános szóbeli verseny-tárgyalást tartok.

Az egy koronás bélyeggel ellátandó írásbeli ajánlatok, melyekhez készpénzben, vagy elfogadható értékpapírokban (1200) egyezerkettőszáz korona óvadéknak kell csatolva lennie, nálam ezen időpontig benyújtandók, mert elkésve érkező, távirati-, pót-, vagy utóajánlatokat nem veszek figyelembe.

A pozsonyi kir. főügyész úrnak 2041)/1906. f. u. szám alatt kelt rendelete szerint a kikialtási árak a következők:

1. rendes étadagra naponként étrend szerint készített 35 ctl. leves és 35 ctl. főzelek 56 dekagramm kenyérral és hetenként kétszer 10 1/2 dekagramm hús főtt állapotban (harminchárom) 33 fillér;

2. bőjti, vagy útravaló kenyéradagra (112 dekagramm) (hús) 20 fillér.

A betegek részére kiszolgáltatandó étadagok ára következőképp állapított meg:

a) üres étrend, egy adag huszonhárom (23) fillér;

b) harmad adag, egy adag hetvenegy (71) fillér;

c) féladag, egy adag negyvenegy (44) fillér;

d) egész adag, egy adag hatvanhat (66) fillér.

A versenytárgyaláson résztvenni szándékozók ajánlataikban a rendes étadagra, a bőjti vagy útravaló kenyérré vonatkozólag teendő árakat, valamint a beteg étadagoknál és az orvosi rendelvény folytán kiszolgáltatandó élelmi cikkeknek nyújtandó százalékos engedményt úgy betűkkel, mint számokkal kifejezni és felemlíteni tartoznak, hogy az árlejtési feltételeket, melyek a nyitrai kir. törvényszéki fogházban bármely napon délután 2-4-ig megtekinthetők, ismerik és magukat azoknak alávetik.

Kelt Nyitrán, 1906. évi aug. hó 18-án.

Kir. ügyész helyett:

Lopussny Ottó dr.,
kir. alügyész.

Alapított 1869-ben.

Nyitrai Népbank mint részvénytársaság

elfogad betéteket a legjutányosabb feltételek mellett, leszámítol váltókat, betéti könyvecskéket; kölcsönöket ad ingatlanokra a legkisebb kamatláb és szabott ügyvédi díjak mellett amortizációra különböző tervekben;

előleget ad arany- és ezüstneműekre, sorsjegyek-, részvények- és másnemű értékpapírokra;

elad és vesz mindennemű értékpapírt napi árfolyamban;

felvilágosítással szolgál és mindennemű megbízást teljesít: bank-, pénz- és biztosítási ügyekről.

Az igazgatóság.

Székháza Városháztér 3. sz.

Eladó ház!

A felső-városi (I-ső ker.) Vazul-uton, a Prépostság allatti **2 és 4-ik, illetve 4/a. számú Szmida féle házak,** három kerttel, gyönyörű kilátással a „Nyitra völgy”-ére, szabad kézből eladók. Ajánlatok e lap kiadóhivatalába, avagy egyenesen a tulajdonos: **Szmida Viktor plebános** nevére (Bogács, Borsod megye) intézendők.

FODRÁSZ-ÜZLET ÁTHELYEZÉS!

Van szerencsém a nagyérdemű közönség becses tudomására hozni, hogy Nyitrán, Tóth Vilmos utca 15. sz. alatt lévő több éve fennálló és jó hírnévnek örvendő, hygienikusan berendezett

FODRÁSZ-ÜZLETEMET

Tóth Vilmos utca 11-ik számú házba (a Főtőzsdével szemben)

helyeztem át.

Végzek és raktáron tartok mindennemű e szakmába vágó uri- és női-hajmunkát, úgymint hajbetétet, frizeteket, frukát, egész és fél parókákat, hajfonatokat, minden színben; továbbá női fésülést, haj- és szakállfestést, úgyszintén tyúkszemvágást jutányos áron.

Veszek vágott és kifésült hajat. Előfizetéseket üzleten kívül is elfogadok.

Kihullt hajból fonatokat és egyéb hajmunkát legolesőbban készítek. Vidéki megrendeléseket pontosan, a beküldött minta szerint, lelkiismeretesen utánvét mellett eszközölök.

A nagyérdemű közönség becses pártfogását kérve, maradok

kiváló tisztelettel **Gombárik István,**

2-10

borbély, uri- és női-fodrász.

WEIGL ANTAL PAPI ÉS POLGÁRI SZABÓ NYITRÁN.

Ajánlja jól berendezett legfinomabb bel- és külföldi szövetekből álló raktárát, — valamint

férfiszabó-műhelyét,

melyben ugy egyházi, mint világi urak számára mindennemű ruhát, úgymint téli és nyári öltözeteket, felöltőket, reverendákat, címádkat, mucetumokat, biretumokat stb. izlésesen és pontosan készít.

Vidéki megrendeléseket pontosan eszközöl.

Mind hiába a sok hú-hó!

Azért a divatárúkhöz

értő közönség csakis

KNOPF SALAMON

Nyitrán. Kalmár-utca 9. szám alatti női és férfi divatárúházában

vásárolhat egyedül a legjutányosabb

árakért szép és jó minőségű árukat.

Remek szép női- és férfi ruhaszövetek, kész férfi és gyermek-öltönyök, vásznak, siffonok, ágyneműek, ágyterítők, függönyök, szőnyegek, lőtakarók, stb. nagy választékban.

A legujabb divatú női- és gyermek-kabátok

a legszolidabb árakért csakis

KNOPF SALAMON

Nyitrán, Kalmár-utca 9-ik szám alatti üzletében kaphatók.

Minden cikkben állandó nagy raktár!!

!! Csakis jó árú !!

Guttman Sámuel
NYITRA,
Tóth Vilmos-u. 10. sz.

Ajánlja minden idényre
dúsan felszerelt kész

**férfi-, fiu- és
gyermekruha-
raktárát**

ahol szigoruan sza-
bott, de a legjutányo-
sabb áron szolgáltatik ki
a tisztelt vevőközönség.

Guttman Sámuel
NYITRA,
Tóth Vilmos-u. 10. sz.

1900. IV. 1. sz.

Szigoruan szabott,
de jutányos árak !!

Szigoruan szabott,
de jutányos árak !!

ÉRTESÍTÉS!

Ezennel közhírré teszem, hogy áruházam harmadik üzletében — mely 1906 augusztus 1-ével kezdődik — **100,000.— korona** forgalom után a **F. M. K. E.,** a **Tulipánkert-Szövetség nyitrai fiókja,** a **Nyitrai keresztény Munkásegylet,** a **Nyitrai keresztény Nőegylet,** a **Nyitrai izraelita Nőegylet,** és a **Nyitrai Ingyenteljesítők egyesületét** egyenkint **40—40 korona forgalmi jutalomban** fog — támogatásképpen — részesíteni. Minden további 1000 korona forgalom után pedig, újabb 24 korona kerül felosztásra, úgy hogy pld. 125,000 korona forgalom után, nevezett hat intézményt **egyenként 140—140, vagyis összesen 840 korona évi segélyben** fogom részesíteni.

A forgalom ellenőrzését a hat egyesület egy-egy bizalmi tagja fogja teljesíteni. A XX. század társadalmi, gazdasági és kulturális evolúciója a nemzeteket oly feladatok elé állítja, melyeket csak akkor fog saját léte és nagysága érdekében sikeresen megoldani, ha a szív és lélek nemes sugallataira hallgatva anyagi áldozatkészséggel fog a gyenge és elhanyagolt osztályok felsegítésére, a kulturális és gazdasági erők istápolására sietni.

A ki tehát ily nézőpontról figyeli meg a világ folyását, az keresse fel teljes bizalommal áruházamat, **ahol az eddigi, tehát fel nem emelt, szigoruan szabott, de határozottan olcsó árak** mellett szeresheti be mindennemű szükségletét.

Tisztelettel kérem Nyitra város és a megye nemesen gondolkodó társadalmát, sziveskedjék cégemet minél nagyobb pártfogásban részesíteni, hogy ezáltal közvetve is és fokozódott mértékben legyen az imént nevezett altruisztikus és hazafias intézmények előmozdítója és támogatója.

Kiváló tisztelettel

Verebély Géza.

Női és uri divat áruház
Nyitra, Vármegye-u. 16.

4—12

HIRDETMÉNYEK
a „NYITRAMEGYEI SZEMLE”
részére jutányos áron felvételnek.

!! Részletfizetésre !! arany és ezüstből 3 koronától
felülre való havi részletfizetés
ellenében küld mindenkinnek a
Órákat Mendl-féle óraszálító ház,
Bécs, IX/1, Porcellangasse 25.
Arjogyzéket postabélyeg előre bekül-
dése mellett mindenki kaphat.
ékszerneműket

♦♦♦♦♦ FELTÜNŐ UJDONSÁG! ♦♦♦♦♦

Delice

Minden hirdetés felesleges, a dohányzó
egyszer veszi és többé mászt nem szíhat.

legjobb valódi francia

SZIVARKAPAPIR ÉS SZIVARKAHÜVELY.

SZUPERFOSZFÁTOT,

Stassfurti káinitot

szavatolt 12.4% tiszta káli = 23—24%
kénsavas káli tartalommal, *** ** *

Stassfurti kálitrágyasót

szavatolt 40% tiszta káli = 74—76%
kénsavas káli tartalommal, *** ** *

KOVASAVAS KÁLIT (dohánytrágyázásra) továbbá

mindennemű egyéb **mütrágyaféléket,** azonkívül

Rézgálicot (98—99%) elismert kitünő minőségben legolcsóbban
szállit a

„HUNGÁRIA” mütrágya, kénsav és vegyi ipar részvénytársaság

Budapest, V. Fürdő-utca 8.